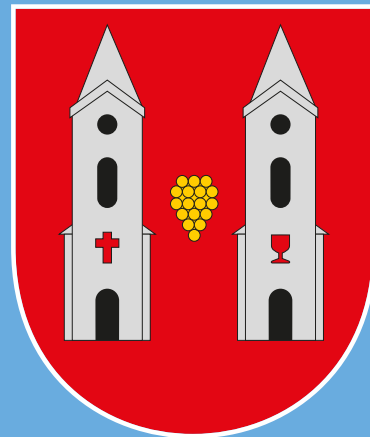

SOBĚHRDSKÝ ZPRAVODAJ

Soběhrdy | Mezihoří | Phov | Žiňany | Žiňánky

zdarma • čtvrtletník • vydává Obecní úřad Soběhrdy • ročník 15 • číslo 1 • duben 2023

Úvodní slovo ☞ Starosti pana starosty

V posledních dvou letech, které byly pro mnoho firem a organizací spíše obdobím zpomalení nebo stagnace, se u nás v obci naopak roztočila kola ještě rychleji, než předtím. Dotahujeme řadu velkých projektů rozpracovaných několik let a zároveň jsme naskočili do energetických aktivit dle aktuálních potřeb. Z hlediska práce je to opravdu pořádný „fičák“, ze kterého jde hlava kolem. Ale dává to smysl a zapadá to do celkového kontextu Naše Moderní Vesnice.

Toho, co se u nás děje, si ve zvýšené míře všímají i mimo naši obec. V prvním čtvrtletí odvysílal dvě reportáže z naší

obce Český rozhlas Region, dvakrát o nás psal Benešovský deník a dvakrát jsme prezentovali na akcích pořádaných na republikové úrovni pro starosty nebo odborníky v energetice.

Na jednu stranu je to pro nás všechny práce navíc, na druhou stranu je to třeba vnímat i jako ocenění toho, jak obec i komunita v ní fungují. A samozřejmě to zavazuje k další práci. K té je třeba přistupovat s pokorou a pracovitostí stejně jako dosud.

Můžeme být hrdí na místo, kde žijeme.

Pavel Bartík

Čtvrtletní zpráva starosty o činnosti zastupitelstva a obecního úřadu

V tomto článku shrneme nejdůležitější aktivity zastupitelstva a obecního úřadu v posledních 3 měsících. S ohledem na omezený rozsah se jedná pouze o výběr nejdůležitějších aktivit a projektů.

* **Dostavba vodovodu v Soběhrdech a Mezihoří včetně nového vodojemu** – jedná se o největší plánovanou investiční akci jak z hlediska financí, tak zásahu do území obce. Byla dokončena úprava projektové dokumentace a projednává se změna projektu s dotčenými orgány. Souběžně bylo zahájeno projednávání projektu na skoro 200 vodovodních přípojek.

* **Obchod v Soběhrdech** – V březnu byla zahájena výměna střešní krytiny, což je nutný krok z hlediska rekonstrukce objektu. Je hotová studie a bylo zahájeno rozpracování budoucí podoby do projektu. Souběžně byl připraven samostatný projekt pro napojení objektu na kanalizaci a vodovod. Ten je již projednáván ve stavebním řízení.

* **Chodníky v Soběhrdech**. Úspěšně jsme prošli procesem hodnocení žádostí o dotace v programu IROP. Nyní se připravuje k podpisu smlouva o dotaci. Realizace chodníku s předběžným rozpočtem 15 mil. Kč je odložena na roky 2025 a 2026 z důvodu koordinace se stavbou hlavních vodovodních řadů a připravovanou velkou opravou silnice ze strany kraje. Před tím ještě proběhne výběr dodavatele.

* **Projekt na novou čistírnu obchodních vod v Soběhrdech**. Projekt byl dokončen a 20.3. bylo zahájeno projednávání povolení s dotčenými úřady. Zároveň připravujeme žádost o dotaci, která by měla být podána ve 2.Q 2023. Předběžný hrubý rozpočet stavby je stanoven na 35 mil. Kč.

* **Stavba garáže na obecní techniku a bytů v Soběhrdech**. Stavba, které pracovně říkáme Soběhrdská stodola, má

vydané stavební povolení a předpokládáme, že zahájíme stavbu v květnu. Naším cílem je udělat maximum prací vlastními silami.

* **Na budovu obecního úřadu v Soběhrdech** máme schválenou dotaci a vydané stavební povolení na výměnu způsobu vytápění (tepelná čerpadla) a instalace fotovoltaiky na střechu. Bylo vyhlášeno výběrové řízení na dodavatele. Předpoklad realizace je do konce září 2023 a očekávané náklady cca 3 mil. Kč.

* **Fotovoltaika na dalších obecních střechách**. Podklady pro stavbu fotovoltaik

Pokračování na s. 2

Svoz nebezpečného a velkoobjemového odpadu

Termín: SOBOTA 22. DUBNA 2023

8.00–9.30 hodin

Místo: prostor za evangelickým kostelem v Soběhrdech

Nebezpečným odpadem se rozumí: rozpouštědla, kyseliny, zásady, fotochemikálie, pesticidy, zářivky a jiný odpad obsahující rtuť, olej a tuk, baterie a akumulátory, léčiva, nepoužitá cytostatika, vyřazené zařízení obsahující chlo-rofluorouhlovodíky, barvy, tiskařské barvy, lepidla, pryskyřice, detergenty obsahující nebezpečné látky, vyřazené elektrické a elektronické zařízení

Není možné odevzdat pneumatiky z traktorů a nákladních aut, eternit, azbest a další stavební a izolační materiály obsahující nebezpečné látky.

Rozměrným odpadem se rozumí např. koberce, matrace apod.

Odpad se musí předat v určeném místě a čase do rukou obsluhy. V žádném případě není možné odpad umístit kamkoli předem.

Čtvrtletní zpráva starosty o činnosti zastupitelstva a obecního úřadu

na dalších třech obecních objektech (2× Soběhrdy a 1× Žiňany) jsou hotové a úspěšně jsme prošli hodnocením žádostí v Modernizačním fondu. Nyní se připravuje smlouva o poskytnutí dotace a zároveň chystáme výběrové řízení na dodavatele. Očekávané náklady jsou 3,3 mil. Kč.

* **Provoz restaurace v Soběhrdech.** Protože se nepřihlásil žádný zájemce o pronájem restaurace v Soběhrdech a obec má zájem na zachování provozu, stala se od ledna 2023 provozovatelem restaurace obec prostřednictvím společnosti s ručením omezeným, jejímž je obec jediným vlastníkem. Po prvních třech měsících lze říci, že provozně se nám začátek podařilo zvládnout. Ekonomicky bude možné provoz vyhodnotit až po delším období.

* Byla dokončena **rekonstrukce víceúčelového hřiště** v Soběhrdech u Lesíka. Od dubna bude možné hřiště využívat s novým povrchem i upraveným podkladem. Zároveň byly po 14 letech provozu vyměněny sítě kolem hřiště a branky za lehčí a bezpečnější.

* Byl proveden pravidelný zimní řez všech zhruba 450 ovoc-

ných stromů zasazených v posledních letech. Zároveň byly opraveny ochranné konstrukce několika stromků poškozených zemědělskou technikou.

* V návaznosti na kontrolu Inspekce životního prostředí na našich stávajících ČOV byly upraveny **provozní řády na obou čistírnách.** Zároveň jsme změnili provozní činnosti spojené s odběrem vzorků. Tímto krokem bychom měli ušetřit zhruba 40 tisíc ročně na provozních nákladech.

* Během prvních dvou měsíců roku jsme jako každoročně odevzdaly desítky zpráv, vyúčtování a přehledů, které se vztahovaly k roku 2022. Šíře těchto výkazů začíná u vodovodu a čistíren odpadních vod a končí u činnosti knihovny nebo sociálních aktivit.

* V březnu se konalo tradiční **Kafe se starostou**, kde byly představeny základní aktivity a projekty obce. Děkujeme zhruba 80 účastníkům jak za účast, tak za projevenou podporu. Bez ní by práce zastupitelstva nedávala smysl.

Pavel Bartík

Pomáhat stavět mosty

Už je to rok, co přišli ti první. Nikdy na to nezapomenu – přijeli za tmy, byli vyčerpaní, v šoku. Babička Tania, její snacha Ljuda a děti Nazar a Naša. Další jsme si vyzvedli v Kongresovém paláci v Praze – babičku Veru, dceru Olgu a děti Dašu a Kirilla, kteří se nedávno vrátili zpět do Charkova. Krátce po nich dobrovolní hasiči přivezli mámu Nadiyu se synem Davidem a kočkou Musjou – mám živě v paměti ten obraz, jak Nadiya přichází od branky a slzy jí tečou proudem. Z Kyjeva přijela Tania s kocourem Timofejem. Později se po dobrodružné cestě severní Evropou přidal ještě Saša. Někteří z těch, kteří přijeli, zase odjeli – do Plzně, do Prahy, zpátky na Ukrajinu, do Norska.

Z médií i odjinud vnímám, že integrace uprchlíků neprobíhá všude bez problémů. A jsem vděčná, že v Soběhrdech to tak není. Všichni, kteří u nás pobývali delší dobu, pracovali, platili sociální a zdravotní pojištění, pomáhali se vším, co bylo třeba. Ti tři, kteří zůstali, se zapojili do života obce: Nadiya dnes vaří v restauraci, Davyd chodí do školy v Benešově, pro obec bude od dubna pracovat i Saša. Těší mě, když na ně slyším chválu, protože vím, že to, co vypadá samozřejmě, vůbec samozřejmě není.

Nejde přitom jen o kulturní rozdíly mezi tím, jak se žije na Ukrajině a jak se žije u nás. Jde i o tu stránku uprchlického života, která zvenčí není vidět. Přestože s našimi Ukrajinci bydlím už rok pod stejnou střechou, mluvíme spolu, někdy spolu slavíme a občas to mezi námi i zajiskří, jsou věci, které si pořád neumím představit. Třeba jaké to je, když na místo, kde máte domov, dopadne raketa a vy stovky kilometrů odtud pochopíte, že už se nemáte kam vrátit. Nebo když na amatérském videu vidíte raněnou sousedku, které někdo poskytuje první pomoc. Jaké to je rok čekat, až se budete moct vrátit tam, kde jste žili celý život, a bát se, že se fronta posune až do vašeho města, a to se stane pouhou vzpomínkou. Jaké to je vést navenek normální život a přitom si pořád nést v duši ten obrovský smutek.

Všichni jsme už trochu unavení – ale nemáme jinou možnost než pokračovat v tom, co jsme začali. Chtěla bych ze srdce poděkovat všem Soběhrdským v čele s panem starostou za to, že místo, kde žijeme, může být příkladem toho, že při dobré vůli všech zúčastněným není integrace uprchlíků jen pošetilý sen sluníčkářů.

Šárka Grauová

Soběhrdští hasiči budou slavit 130. výročí založení

V sobotu 24. června 2023 budou v Soběhrdech probíhat velké oslavy – soběhrdští hasiči budou slavit 130. výročí svého založení. Oslavy budou spojeny s tradičním Vítáním léta. Program začne v dopoledních hodinách před hasičárnou nástupem. Slavnostním průvodem se přesuneme na náves Na Poustkách, kde se můžeme těšit na ukázky soběhrdské hasičské techniky, různé soutěže, program pro děti, ukázky a techniku IZS, tombolu... Hudební doprovod obstará Vranovanka, Vašus a Unisono. Do kulinařské soutěže už můžete vymýšlet recept, tentokrát na nakládání sýr.

V rámci oslav si také budeme moci zavzpomínat zejména na posledních 30 let sboru, a to jak na archivních videích, tak i na fotkách. V této souvislosti Vás chceme poprosit. Nemáte doma fotky se soběhrdskými hasiči z 90. let? Z tohoto období moc fotek nemáme... Fotky bychom si půjčili, naskenovali je a hned vrátili. Pokud byste byli ochotni nám fotky půjčit, ozvěte se prosím Báře Sobotkové na tel. 734 404 948. Děkujeme.

Závěrem mi dovoluje Vás všechny srdečně pozvat na hasičské oslavy a zároveň Vám vyjádřit poděkování za Vaši dlouhodobou podporu na našich akcích. Václava Baštářová

NÁVŠTĚVA SENÁTORA ZDEŇKA HRABY V SOBĚHRDECH

Ve čtvrtek 16. března navštívil Soběhrdy senátor našeho regionu, pan Zdeněk Hraba. Při zhruba dvouhodinové diskusi jsme pana senátora seznámili s projekty, které chystáme a realizujeme. Zároveň jsme probrali záležitosti z legislativní oblasti, které by nám mohly usnadnit život. Pan senátor ocenil šíři občanských aktivit i pestrý komunitní život v našich obcích a přislíbil v rámci možností pomoc ze své úrovně.

Rok 2022 v evidenci obyvatel Soběhrd a přilehlých osad

* narodila se 2 miminka
* zemřeli 3 občané

* přistěhovalo se 23 lidí
* odstěhovalo se 10 lidí
* k 31.12.2022 zde žilo 467 lidí (vč. cizinců)

Novinky z knihovny

Jaro je v plné síle a já doufám, že i tak si najdete čas na posezení s knihou.

Snažíme se postupně doplňovat náš knižní fond o nové a hodnotné tituly. K takovému bezesporu patří kniha **Bílá Voda** autorky **Kateřiny Tučkové**. Čtenáři jistě vzpomenu na její úspěšnou knihu **Žitkovské bohyně**, která otevřela příběhy žen, jejich víry i skrytého zla, které chce ničit vše co je hrozbou. Bílá Voda toto téma rozvíjí v jiném prostředí. Celé dílo se dotýká postavení žen v katolické církvi za vlády komunismu. Autorka zbeletrizovala skutečné události, reálné osudy žen, které svou víru udržovaly navzdory tuhému režimu. Ten je s gusem ponižoval, vydíral, psychicky i fyzicky týral. Příběh se točí kolem místa, které ještě dnes naleznete v městysy Bílá Voda v okrese Jeseník. Poutní kostel Panny Marie s piaristickým klášterem byl v padesátých letech, kdy byly zrušeny ženské kláštery, určen pro starší a práce neschopné řádové sestry. Najednou zde bylo 450 řeholnic a postupně se zde vystřídal na tisíc sester ze čtrnácti řádů a kongregací. Většina sester, které tu žily, je zde i pochována. Na hřbitově našlo poslední odpočinek 750 řádových sester, jejichž příslušnost k řádu poznáte podle

jednotlivých druhů růží vysazených na jejich hrobech. Právě toto místo přimělo autorku k hledání osudů těchto žen, které svou vnitřní silou mohou být dodnes mnohým velkou inspirací. Kniha se v roce 2022 stala nejprodávanejším knižním titulem a spisovatelce byla udělena Státní cena za literaturu.

Další kniha, kterou jsme zakoupili, se jmenuje **Dějiny udatného českého národa a pár bezvýznamných světových událostí** autorky **Lucie Seifertové**. A není to kniha obyčejná. Jde o 9 m dlouhé prostorové leporelo, které vás seznámí originální a zábavnou formou s naší historií od lovců mamutů až po současnost. Kniha je určena dětem i hravým dospělým. Podle ní vznikl seriál pro Českou televizi, který získal hned dvě významná ocenění. Samotné literární dílo obdrželo cenu Magnesia Litera a mnohá další. Městy putuje zvětšená verze této knihy ve formě výstavy. Panely jednotlivých stran jsou vysoké dva metry a délka celé obří „knihy“ je 70 m. Pohodlně tak doslova projdete českými dějinami.

Přejí Vám slunečné jaro a těším se na vás.

Marcela Bartíková

Soběhrdský evangelický farář na půl úvazku - část 12: Náboženství v Indii

Tak jak je to s těmi náboženstvími v Indii? Už to slovo náboženství je trochu problém. Sami Indové slovo *daršana*, které se často používá, překládají někdy jako náboženství, někdy jako filosofie a někdy jako vnímání. Lepší je používat slovo tradice, protože u mnohých tradic chybí Bůh stvořitel a distributor milosti, jak si to představujeme v Evropě. Indické tradice můžeme rozdělit do dvou hlavních větví. Asketickou neboli šramanskou, která je nejstarší známá a mladší védskou, která dala povstat bráhmanismu. Iniciátory asketických tradic, kterých bylo nepřeberné množství, byli nejstarší známí obyvatelé Indie, Ádivásí, kteří hovoří austronéskými jazyky a po nich Drávidové. Ze všech asketických tradic se do dnešního dne uchovaly pouze džinismus a buddhismus. Jejich spekulativní myšlení zahrnuje všechny myslitelné sféry lidského uvažování. Dobře to ilustruje historika, kterou zachycuje Džavaharlál Nehru v knize *Objevení Indie*, jak mu ji napsal jeden ruský kolega. Když sovětská moc dorazila do Buddhických klášterů v Zabajkalí, přinesli soudruzi mnichům spisy marxismu-leninismu. Mniši je bedlivě prozkoumali a po třech měsících vrátili se slovy: nemáme námitek, jedna z našich škol toto rozpracovala již ve třetím století př.n.l. Cílem života buddhisty je docílit odstraněním karmy nirvánu, džinista pak chce, aby se jeho duše (džíva) oprostila od veškeré karmanové hmoty, ustalo její chvění (jóg) a osvobozená duše vystoupala vlastní lehkostí na vrchol vesmíru (lókakáš)

Bráhmanismus hledal blahobyť na tomto světě přinášením obětí (jadžna) a po smrti ráj boha Indry. Interakcí s asketickými systémy postupně přijal víru v karmanový zákon tj koloběh životů (samsára) a cílem je tento koloběh opustit, tedy zbavit se vlastním úsilím veškeré karmy, aby se jeho osobní duše (átman) mohla spojit s duší vesmíru (brahma). Protože pro běžného smrtelníka v tom mohl být pěkný maglajz, tak starověcí indiští panovníci většinou podporovali všechny tři tradice, aspoň se nehádaly, ale dnešní turista, když to takhle občas vidí všechno pohromadě, tak z toho může být zmaten. A to samozřejmě nemluví o stovkách lidových kultů. Ovšem brzy po vzniku Islámu došlo k pohybu ještě výraznějšímu. Islám pronikl do Persie, dnešního Íránu, a tisíce přívrženců náboženství Zarathuštry se vydaly směrem do Indie. Když dorazily do Indie, požádaly panovníka o povolení se usadit. Ten jim dal po okraj plnou sklenici vody se slovy: takhle plná je Indie. Oni do ní vhodili kostku cukru se slovy: a takhle my se v ní rozpustíme. A tak se komunita Pársů (Peršanů) usadila na malabarském pobřeží, kde mají dodnes své věže mlčení, kam odkládají své mrtvé, aby je sežrali supi, protože země i oheň jsou posvátné živly, které se nesmějí znesvětit. Člověk by si řekl: jak ekologický konec života. Ale ouha! I Pársové mají své choroby, jako každý člověk a konzumují léky. A na játrech se usazují rezidua z těchto léků. A jak je supi stovky let požívali, ztráceli plodnost (jako ryby v našich řekách díky reziduům z hormonální antikoncepce) a tak v Mumbaí vyhynuli. Mumbaí je správný a oficiální název někdejší Bombaje, anglické zkomoleniny tohoto maráthského jména. Když jsem se jednoho Párša ptal, kdo tedy likviduje jejich mrtvé, rozpráhl

ruce a v poetické nadsázce zvolal: sun and rain (slunce a déšť) a já jsem v podtextu tak trochu slyšel: rats (krysy). Ale na věže mlčení směji jen speciální zřízenci a ti vám nic neřeknou. Tak si místo toho raději pusťte nějakou písničku od nejslavnějšího Pársí všech dob Fredy Mercuryho.

A čas běží dál a muslimové pronikají i do Indie. Nejprve obchodníci, kteří si už v sedmém století koupili na malabarském pobřeží nepoužívaný hinduistický chrám a předělali ho na mešitu. Dlouhou dobu tam provozovali jakési hinduisticko-muslimské rituály. A pak že to nejde, že se s muslimy nedomluvíte. Ale domluvíte, když obě strany chtějí, tak to vždycky jde. Jenomže dneska nějak nikdo nechce. Nedomluví se sousem se sousedem v obci ani člověk s člověkem v kostele.

A tak bych to své dnešní psaní zakončil slovy Karla Čapka z povídky Tonda. (Tonda bylo prasátko, kterému dali jméno, a pak ho nemohli zabít a sníst. A Čapek (v roce 1937!!) píše:

Tak si myslím, lidi se můžou zabíjet, pokud ten druhý pro ně nemá jméno. Kdyby věděli, že ten, na koho míří flintou, se jmenuje František Novák nebo jak, třeba Franz Huber nebo nějaký Tonda nebo Vasil, myslím, že by jim něco v duši řeklo: Kruci, nestřílej, vždyť je to František Novák! Kdyby se všichni lidé na světě mohli oslovit svým pravým křesťanským jménem, myslím, že by se mezi nimi tuze moc změnilo. Ale dnes si lidi a národy nějak nemohou přijít na jméno. To je ta bída, pane.

Josef Bartošek

Zapište si do kalendáře

- 22. 4. Sběr nebezpečného a velkoobjemového odpadu
- 23. 4. Železná neděle v Soběhrdech
- 13. 5. Premiéra veselohry Náměstíčko v KD Mezihoří
- 21. 5. Vítání občánků
- 28. 5. Oslovy 240 let sboru ČCE v Soběhrdech
- 2. 6. Noc kostelů v evangelickém kostele
- 3. 6. Dětský den v Soběhrdech
- 10. 6. Farmářský den na farmě DZN Nova Petrovice
- 16.-18. 6. Víkend tatínků a dětiček v Rybníčkách
- 17. 6. Táborák v Rybníčkách, hraje Rozjetá kapela
- 24. 6. oslavy 130. výročí založení SDH Soběhrdy a Vítání léta
- 1.7. Letní kino na fotbalovém hřišti

Premiéra mezihořských ochotníků

SDH Mezihoří a divadelní spolek Kašpaři z Mezihoří zve všechny příznivce a přátele na premiéru veselohry Carla Goldoniho Náměstíčko, která se bude konat **v sobotu dne 13. května v 18 hodin** v sále kulturního domu v Mezihoří. Všichni si ještě určitě pamatujete úspěch Poprasku na laguně, který jsme hráli i v Praze na Vyšehradě. Přijďte se pobavit a povzbudit divadelní ochotníky. Váš potlesk bude pro ně největší odměna.

Vladimír Bezděk

ČCE v Soběhrdech: 240 let sboru a Noc kostelů

Letos oslaví evangelický sbor 240 let bohaté historie v naší obci. Při té příležitosti se na svatodušní neděli 28.5. konají oslavy, jejichž součástí bude výstava nejstarší kroniky sboru a dalších vzácných archiválií i přednáška o historii. Nebude chybět program pro děti. Akce je otevřena všem zájemcům o dějiny naší obce.

Další pěknou příležitostí k setkání bude Noc kostelů, která proběhne v evangelickém kostelíku v pátek 2.6. Jako obvykle bude připraven pestrý kulturní program již od odpoledních hodin. Veřejnosti se otevrou nejen prostory kostela, ale také

farní zahrady, kde bude možnost posedět u ohýnku. Akce vyvrcholí společným půlnočním vystupem na věž. V průběhu večera se můžeme těšit na živou hudbu napříč žánry i zajímavou přednášku. Hostem bude Jan Fingerland, autor knihy *Hebrejky: Biblické matky, démonky, královny i milenky*, dále kapela Špejchar plus (irská hudba), čeká nás také působivý noční klavírní recitál Vladimíra Vachouška, divadélko pro děti a další překvapení.

Podrobný program obou akcí i dalších veřejných událostí ve sboru ČCE Soběhrdy bude publikován na obecní vývěsce a všichni sousedé jsou na ně srdečně zváni. *Míša Šmakalová*

DĚTSKÝ KARNEVAL V SOBĚHRDECH

V sobotu 18. února upořádali soběhrdští hasiči dětský maškarní karneval. Přes 50 dětí si užilo odpoledne plné zábavy a tance. Všem děkujeme za účast a těšíme se na další setkání!

SVĚT KOLEM NÁS – VIII. ČÁST – PŘESTAVLKY

Blížíme se k závěru našeho putování po obcích, které jsou našimi sousedy. Abecedně poslední představenou obcí budou Přestavlký u Čerčan, náš severní soused. Obec leží ve Středočeském kraji v severní části benešovského okresu ve vzdálenosti 4 km od Čerčan, 12 km od Benešova u Prahy a 35 km od Prahy. Obcí prochází krajská silnice II. třídy č. 109 v trase Poříčí nad Sázavou (I/3) – Čerčany – Přestavlký u Čerčan – Vranov – D1 exit 29 – Komorní Hrádek – Chocerady. Dálnice D1 (E50) je vzdálena 5 km směrem na Vranov. Se Soběhrdy ji spojuje autobusová linka 796. Obec a současně jediné katastrální území se rozkládá na ploše 64775 hektaru. Nadmořská výška obce je 429 metrů nad mořem, nejvyšším bodem je vrch Vepří s 481 metry nadmořské výšky. Na západním úbočí tohoto kopce je cvičný terén pro paragliding. Mimo samotných Přestavlků jsou zde místní části a samoty Borka, Čistec, Doubravice I.díl, Dubsko, Hořalka, Chlum a Zahořany. K 1.1.2022 zde trvale žilo 415 obyvatel. Přitom v roce 1890 obec měla 587 obyvatel. Od té doby počet obyvatel obce až do roku 1991 klesal, ale tento trend byl na přelomu tisíciletí zastaven a dochází k nárůstu počtu obyvatel. Ve všech sídlech také k tomuto datu je evidováno 162 rodinných domů a 171 chalup a chat!

Na Přestavlkě pramení potok Doubravice, který teče na sever a u jezu Poddubí se vlévá do řeky Sázavy. Dubský po-

tok tekoucí do Dubska se do řeky vlévá u hradu Stará Dubá. U místní části Borka pak pramení vodní tok Borka, který teče na západ a v Čerčanech se vlévá do Sázavy. V obci Přestavlký jsou tři rybníky, z nichž významnější je V zatáčce ležící pod obcí na přítoku Doubravice.

První zmínku o obci Přestavlký nalezneme v historických pramenech v roce 1228, a to v souvislosti dvou osobních jmen – Bucharta a Zdeslava z Přestavlk. Jak hovoří přestavlká kronika – patřila-li tato jména těmto Přestavlkům, znamená to, že v té době již zde sídliště bylo. Pravděpodobně vzniklo v této části Benešovska ze zemanského dvorce. Ten byl asi v místech dnešní vesnice, zajisté blízko vodního zřídla... Měl rozsáhlé polnosti, louky, pastviny a byl obklopen hlubokými lesy. Postupem času vedle dvorce vzniká osada, neboť kolem roku 1400 přešel dvorec do majetku pánů z Dubé, kteří měli své sídlo na blízkém hradě Dubá a v dokumentech se již mluví o vsi Přestavlkách.

Páni z Dubé, kteří měli ve znaku zavínutou střelu (jak vidíme z obecního znaku), jsou nám již dobře známí například z historie Mrače. Byli větvi věhlasného rodu Benešoviců. Další zmínka v historických pramenech o Přestavlkách je z doby pana Kuneše Rozkoše, který byl synem Ondřeje z Dubé sezením na Pecínově a manželky jeho, dcery Jana Žižky z Trocnova. Tento

SVĚT KOLEM NÁS – VIII. ČÁST – PŘESTAVLKY

Kuneš Rozkoš se soudil o odkazy a věna pánů z Dubé, které na hradech a statcích, pánům těm patřících, vázly ale spory tyto měly různé výsledky. V té době patřil hrad Dubá i s dvorcem v Přestavlkách Václavu z Dubé, průvodci mistra Jana Husa z Kostnice. Když Václav z Dubé zemřel, prodala po něm pozůstalost vdova, Markéta z Richenburka, hrad Dubou v roce 1428 (patrně s dvorem Přestavlký) panně Perchtě z Kravař, sezením na Konopišti. Od ní přešel pak na vladky z Bořejova a od těch ho koupil v roce 1443 Bohuš Kostka z Postupic.

Po úmrtí Markéty z Richenburka zaujal pan Rozkoš z Dubé její statek. Bohuš Kostka se tomu opřel a Rozkoš musel v roce 1447 po dobrém rozhodnutí, které bylo ve prospěch Kostky ustoupit z části statku. Vyhradil si pro sebe a své potomky hrad a s tím i městečko pod hradem Odranec, s cestami ke hradu, statek v Přestavlkách i 10 kop důchodu ze Lštění. Později se pan Rozkoš z Dubé znepřátelil s Jiřím Poděbradským. Jiří dobyl jeho hrad Kostelec nad Sázavou a jeho statky připadly královské komoře.

Od královské komory obdržel dvůr Přestavlký s jiným zbožím patřícím dříve Rozkošovi za králi poskytnutou pomoc, pan Zdeněk Kostka z Postupic, jemuž tehdy patřil Čejchanov, později Komorní Hrádek. Od té doby patří Přestavlký pánům na Komorním Hrádku až do zrušení poddanství. Z pozemkových knih se dovídáme, že kolem roku 1600 bylo v Přestavlkách 10 usedlostí. Byly rozloženy po obvodě kruhu tvořícího prázdnou, svažitou návěs. Domy stály od sebe dosti vzdáleny, jejich podélné půdorysy směřovaly kolmo k obvodu kruhu návsi. Okénka čelní stěny se štítem se dívala rovněž do návsi. Tím popis historických momentů končí, místní kronika ale dále uvádí také výčet významných postav obce.

Mezi ně patřil pan Václav Braný, učitel a řídící na zdejší obecné škole v letech 1939–1959. Se svou manželkou Marií se do Přestavlk přistěhoval z Podhoří na Slovensku v roce 1939, kde založil ochotnický soubor, vybudoval knihovnu. Těž vedl hasičský sbor. I v Přestavlkách byl velkým aktérem různých akcí. Organizoval zájezdy do pražských divadel a zval též umělce do Přestavlk. Vystupovali zde například K. Höger, O. Korbelář nebo E. Vrchlická. Také byl velkým sběratelem a znalcem bylinek. Ne nadarmo se mu přezdívalo „Heřmánek“. Jeho žáci zvítězili v roce 1957 v celostátní soutěži ve sběru léčivých rostlin a pan učitel byl první i v televizní soutěži na toto téma. V roce 1981, v období od března do října, se u Braných natáčel pořad o bylinkách „Voňavá lékárna“. Nejvíce si ho však lidé pamatují jako vynikajícího kronikáře s velkým zájmem o dějiny a současnost kraje. Přestavlkou kroniku psal v letech 1939–1982, a to tak dobře, že získal druhé místo v celostátní soutěži v roce 1975. Tato kniha pak byla vystavena v pantheonu Národního muzea. Láska k svému kraji byla také základem jeho přátelství se spisovatelem K. Novým. Titul zasloužilý učitel patřil panu Branému plným právem.

Další známou osobností, která měla vztah k Přestavlkům, byl syn spisovatele Aloise Jiráka. JUDr. Jaromír Jirásek měl za manželku Annu Čichovou z č. p. 49.

Na území obce se nachází několik kulturních památek – jde zejména o zříceninu hradu Dubá a městečko v podhradí Odranec, kterým se chci věnovat v dalším čísle zpravodaje. Dále zde najdeme kapličky – v Přestavlkách – postavena v roce

1899 (opravenou v roce 2002 a 2014) a na Čistci – postavena v roce 1897 (opravena v roce 1999 a 2016). V Přestavlkách stojí u hasičské zbrojnice pomník padlým za 1. a 2. světovou války. Pomník byl postaven v roce 1920 na vrchu Vepří. Roku 1969 byl pomník po částech postupně převezen do Přestavlk, kde se o pouti konalo slavnostní odhalení nové desky na pomníku.

V Přestavlkách působí řada spolků a organizací. Patří mezi ně například Mateřská škola Přestavlký. Původní školka byla v roce 2002 zrušena pro malý počet dětí. V roce 2015 byla v Přestavlkách po dvou letech provozu soukromé MŠ zastupitelstvem opět zřízena státní mateřská škola s plnou kapacitou 20 dětí, která byla stavbou požárního schodiště v roce 2016 navýšena na 24 dětí.

Přestavlký sportovní život vznikl 7. 10. 1933 založením „Přestavlkého sportovního klubu“, později od roku 1950 – TJ Sokol Přestavlký. Kromě vlastní fotbalové aktivity klub pořádá další akce v obci, jako jsou například maškarní bály pro dospělé i karneval pro děti a další společenské akce pro veřejnost, například tradiční obecní zabíjačku.

Místní sbor dobrovolných hasičů byl založen roku 1893 a je dodnes aktivní. V roce 2009 byl založen rybářský spolek Carp Club Přestavlký 2009, který má za cíl výchovu mládeže, zvýšení jejího zájmu o přírodu a rybaření. Spolek se zasloužil o obnovu obecního rybníka Zatačka. Spolek pořádá rybářské závody, akce pro děti, společenské akce pro veřejnost. Myslivecký spolek Jelenec vykonává mysliveckou činnost a správu honitby. Spolek také pořádá společenské akce pro veřejnost, jako je tradiční Poslední leč.

Pro naše okolí specifickým spolkem je Obec baráčníků – ta byla v Přestavlkách založena v roce 1925. Je potřeba zdůraznit, že baráčníci nejsou žádnou společností lidí, kteří by vlastnili jakýkoliv dům nebo i sebemenší baráček, ale sdružením lidí, kteří mají kladný vztah k myšlence zrozené v „Baráčku“, a to udržovat staročeské zvyky a tradice a uchovávat původní kroje. První baráčnícká organizace vznikla roku 1873 v Kolíně. Baráčnícký spolek vznikl ze skupiny lidí, kteří pořádali různé kulturně-společenské akce. Když přijdete mezi baráčníky, první, co vás upoutá, je oslovení, kterým se baráčníci častují. Oslovují se tetičko a sousede. Všechny hosty vítají staročeským zvukem – chlebem a solí. Zdejší baráčnícká obec patří do sedmá župy „Vlasákova župa“ a čítá devět obcí – Sázava, Hvězdovice, Přestavlký, Senohraby, Struhařov, Hrusice, Zvánovice, Mirošovice a Ondřejov. Baráčníci pravidelně pořádají schůze a výroční zasedání a také společně s Agrem Přestavlký a.s. a obcemi Přestavlký a Vranov spolupřádají každoroční dožínkové slavnosti, které se těší velké oblibě. Členy spolku na dožínkách nepřehlédnete – mají kroje zvané „Mařenka“.

Dalšími spolky jsou občanské zájmové spolky – Spolek Občané Přestavlk a Spolek Dubsko. Při statku Zahořany působí Jezdecký klub Zahořany. Pro nejmenší funguje dětský kroužek tvořivé činnosti „Šikovné ručičky“. Nejedná se jen o výtvarný kroužek, jde o vyrábění z různorodých materiálů pomocí různých technik, vyrábění dekorací a také učení staročeským zvykům a tradicím. Pokračování příště...

Jan Šíma, s využitím údajů

z www.prestavlkycercan.cz/ a www.wikipedia.org